

ILMAILUALAN UNIONI IAU:N JÄSENLEHTI

Unioni

4.9.2009

NRO 4

- 2 Pääkirjoitus
- 4 Turvallisuuustakuu – Mekaanikko on huoltanut lentokoneen

Markus Berg

- 8 Epäasialliseen kohteluun puututtava
- 10 Paikalliset työaikasopimukset päättyvät
- Northportissa yt-neuvottelujen lomassa
- 10 Työpaikkojen varauduttava työvoiman riittävyyteen
- 11 Lyhyt kääntö
- 12 Hapsu: Demokratian hinta
- 14 Vakautussopimus työehtosopimuksen osaksi
- 14 Paikallinen sopiminen ei innosta työntekijöitä
- 15 Metallialalle neuvottelutulos
- 15 IAU neuvottelee syyskuussa
- 15 Kysymys: Uusi työ – paljonko palkkaa?
- 16 Elämysten juhlaa Tampereella kesäkuussa
- 18 Klassi(k)koja säikeissä: Harvinainen naakka, narri naakkojen
- 22 Älä yritä tätä kotona
- 24 Kolumni
- 26 Esko "Tolppis" Tolpanniemi
- 29 Kynsinhampain
- 30 Teboil korottaa jäsenkorttialennusta
- 30 Kuvakulma
- 31 Pellen päiväkirja

KANSIKUVA:

Kuvitus: Sanna Kallio
Kansiteksti: JM Koskinen
Hyökkäys: Eetu Isto

Unioni

Levikki 4600
13. Vuosikerta

Julkaisija
Ilmailualan Unioni IAU ry

ISSN
1795-2840 (Painettu)
1795-343X (Verkkojulkaisu)

Päätoimittaja
Juha-Matti Koskinen
Puh. 040 766 9040
juha-matti.koskinen@iau.fi

Toimitussihteeri
Pekka Kainulainen
Puh. 040 528 8166
pekka.kainulainen@iau.fi

Toimituskunta
Markus Berg
Arto Kujala
Ari Miettinen
Vesa Suni
Tommi Toivola

Kirjeenvaihtajat
Erkki Luoto
Tuomo Oksanen
Sari Virta

Toimitus
John Stenbergin ranta 6
PL 337
00531 HELSINKI
Fax. (09) 47857 250

Osoitteenmuutokset
Liiton jäsenistön osoitteenmuutokset päivittyvät automaattisesti postiin/väestörekisteriin tehdyn ilmoituksen perusteella. Muut osoitteenmuutokset voi toimittaa mieluiten sähköpostitse osoitteeseen iau@iau.fi.

Ilmestyminen
Lehti ilmestyy v. 2009 kuusi kertaa.
Ilmestymisaikataulu sivulla 30.

Aineisto
Toimitus ei vastaa pyytämättä lähetettyistä aineistoista eikä palauta niitä.

Ulkoasu
Sign Design Oy/Sanna Kallio

Paino
Sälekarin Kirjapaino Oy
Somero

Toinen jalka banaaninkuorella

Finnair-konsernin osavuositarkastuksen julkistamistilaisuus 7.8. muuttui kertaheitolla näyttäväksi mediatapahtumaksi, kun toimitusjohtaja **Jukka Hienonen** kertoi eroamispäätöksestään. Ikävien tunnusluku-
jen kyytipojaksi oli tarjolla väkevää draamaa, kun Hienonen täytyi retorisen täyslaidallisen kohti yrityksen henkilöstöjärjestöjä. IAU:n Finnairissa työskentelevien jäsenten ammattiosastot eivät varmaankaan olleet päämaali, mutta sen verran haarukassa kuitenkin, että esitän tässä liittoyhteisömmen puolesta pahoittelun ahdistuksesta, jonka osaltamme olemme aiheuttaneet. Se ei ole ollut tarkoituksemme. Kollektiivinen lohtu ei yksilöllisiin tunteisiin helpotusta tuo, mutta pahaa oloa on alallamme laajasti liikkeellä myös työntekijöiden keskuudessa.

Huomattavasti pienemmällä julkisella huomiolla livahti ohi Talouselämä-lehden nro. 25 juttu tupon hautaamisesta. Tämä ei ole ihme, sillä jo itse uutinen oli kätetty yritysten yhteiskuntasuhteita ja vaalirahoitusta koskevaan artikkeliin. Siinä Teknologiateollisuus ry:n hallituksen jäsen vuorineuvos **Stig Gustavson** kertoo kuinka hanke keskitetyn ratkaisun kaatamiseksi eteni. Se vaati huolellisen mielipiteenmuokkauksen poliitikkojen, virkamiesten, politiikan taustavaikuttajien ja median keskuudessa. Nyt kun palkansaajien työehdoista sovitaan liittokohtaisesti, on usean vuoden kestänyt hanke loppuunsaatettu. Vai onko? Eikö täysin loogisen ajattelun mukaisesti tämä vaihe ole vain välietappi matkalla koko nykyisen työmarkkinakonvention muuttamiseen? Seuraavaksi on aika päästä eroon työehtosopimusten yleissitovuudesta paikallisen sopimisen viikunanlehden suojassa. Ja kaukana maalissa hämmöittää onnen aika, jolloin työnantaja sopii ehdot erikseen ja yksityisesti jokaisen työntekijän kanssa. Sitten on kansainvälinen kilpailukyky riittävän syvä.

Alkusyksyn, ei ehkä merkittävin, mutta ainakin lohduttavin työmarkkina-uutinen julkaistiin kuitenkin vast'ikään ilmestyneessä Tiede-lehdessä. Saksalainen tutkijaryhmä on nimittäin havainnut simpanssien harjoittavan laajaa sopimuskulttuuria. Tämä kävi ilmi sijoitettaessa erikokoisilla annoksilla täytetyt banaani-lautaset niin, että niiden saavuttaminen edellytti kaikkien panosta. Tällöin hierarkiassa alempana olevat simpanssit kieltäytyivät yhteistoiminnasta, mikäli ne jäivät mielestään liian vähäiselle osalle. Simpanssien käytöksen perusteella tiedemiehet päättelivät, että sopiminen ei edellytä erityisen kehittynyttä kieltä tai viestintätaitoja.

Työehtosopimusneuvottelumme jatkuvat taas syyskuussa.

Oletko kuullut ihmisilläkin olevan jotain primitiivisiä sopimushommia?

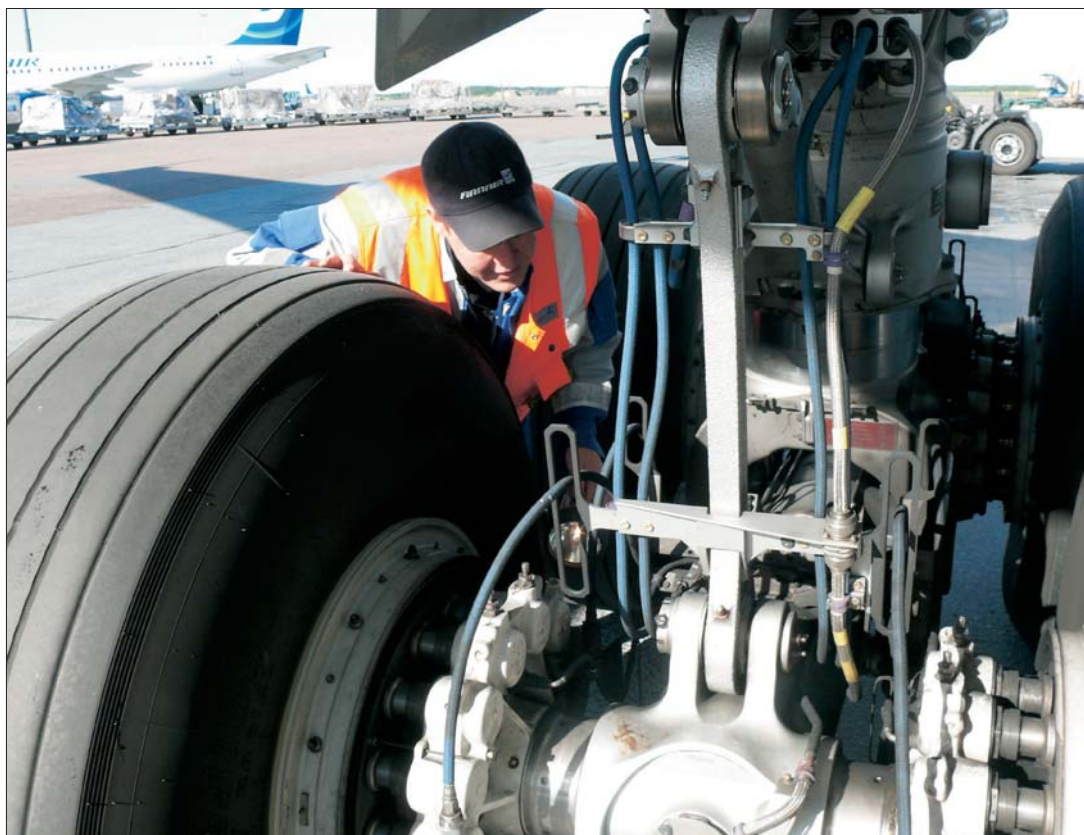
”

Paikallinen sopiminen on merkittävä osa luonnollista työelämän kehittämistä. Harmi, että se on niin monessa paikassa muuttunut yksipuolisen sanelun synonyymiksi.

Turvallisuustakuu –

Mekaanikko on huoltanut lentokoneen

Lentokoneisiin tehdään eritasoisia huoltoja jatkuvasti. Perinpohjaisimmat, eli niin sanotut perushuollot kestävät 3–5 viikkoa. Ne toistuvat koneen huolto-ohjelmassa keskimäärin 4–5 vuoden välein. Kevyimmät niin sanotut A-huollot tehdään 500–700 lentotunnin välein ja niiden kesto vaihtelee lentokonetyypin mukaan yhdestä työvuorosta vuorokauteen.

Renkaat, laskuteline ja jarrut joutuvat laskeuduttaessa koville.

Tarkastukset tehdään aina samassa järjestyksessä.

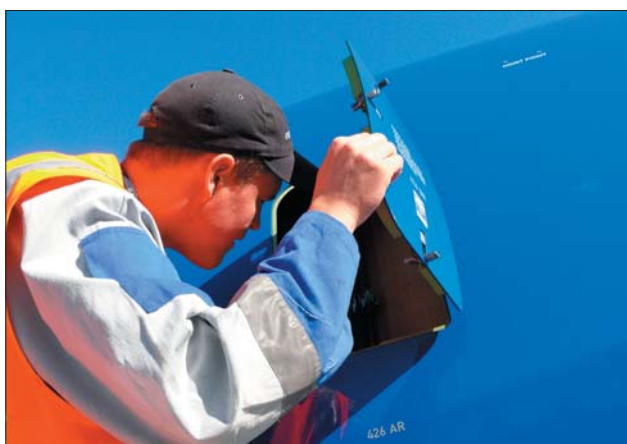
■ Silloin kun DC-9:t lensivät vielä päivittäin Suomen ilmatilassa, oli "rautaysejä" kotimaan ja ulkomaiden asemilla vastassa lentokonemekaanikko, joka matkustajien siirryttyä terminaaliiin ja miehistön siivotessa matkustamo, kiersi lentokoneen ja haukansilmillään sekä ammattitaidollaan vastasi koneen lentokelpoisuudesta. Airbus-aikakauden alettua lentokonemekaanikoista tuli ulkoasemilla välilaskutarkastuksen tekijöinä tarpeettomia. Uuden tekniikan myötä ohjaamomiehistö otti välilaskutarkastukset tehtäväkseen. Asemasolla lentokoneella työskentelevä mekaanikko on kuitenkin yhä nykypäivää. Heidän tarvettaan ei lentäjien koneen kiertäminen ole poistanut. Nimittäin Service-checkit, jotka edellyttävät rakenteiden tarkastuksia, sekä

tarvittaessa nesteiden lisäyksiä, vaativat lentokonemekaanikon paikalle. Näitä tehdään päivittäin.

tarvittaessa nesteiden lisäyksiä, vaativat lentokonemekaanikon paikalle. Näitä tehdään päivittäin.

Varmuuden vuoksi

Elokuun 2009 auringon paistaessa lähes pilvettömältä taivaalta on lämpötila aamu yhdeksältä kohonnut jo pariinkymmeneen asteeseen. Lentokonemekaanikko **Juha Jäntti** odottaa

Öljymäärän tarkistus.

Ison ”bussin” rahtitilassa voisi pelata curlingia. Kunhan avaa kiinnityslukot.

huoltoautossa New Yorkin vuorokoneen, Airbus 330 saapumista. Vaikka koneen seuraavaan lentoon on ruhtinaalliset seitsemän tuntia aikaa, on silti syytä pitää kiirettä. Jos tarkastuksen yhteydessä löytyy jokin yllättävä vika tai vaurio, jää itse korjauksiin riittävästi aikaa.

Kun moottoreita vasta pysäytetään, on Juha jo aloittamassa tarkastusta. Hän

tarkistaa koneen keulan kunnon. Tutkavivussa tai tuulilaseissa ei näy vaurioita. Nokkatelineissä ei näy nestevuotoja ja renkaiden kulumuspinnat ovat vielä hyvässä kunnossa. Juha kävelee rungon vasenta reunaa sitä katseellaan seuraten koneen vasemmalle siivelle, hän tarkistaa johtoreunan ohjainpinnat, ja toteaa kaiken näytävän hyvältä. Vasemman siiven takaa matka jatkuu vasemmalle

päälaskutelineelle jossa renkaiden kulumuspinnat varmistetaan. Tässä vaiheessa kysyn ”etkö aio tarkastaa rengaspaineita mitenkään”, saan vastauksen että ”kyllä, mutta näissä koneissa ne näkyvät tuolta ohjaamon näytöltä, niin kuin myös jarrujen lämpötilat”.

Koneen pyrstöstä Juhan katse tavoittelee jälleen kerran ohjainpintoja. Ilta ja yöaikaan taskulampusta on suuri apu,

nyt kuitenkin aurinko paistaa ja yritys säästää pattereissa.

Matka jatkuu oikealle päälaskutelineelle, renkaiden kulutuspinnat ovat ok. Telinekuilussa kaikki näyttää hyvältä, mutta oikeasta etummaisesta renkaasta nousee savua. Tarkemmin tutkittaessa huomataan että savu tulee renkaiden sisällä olevasta jarrupakasta. Savua tulee jonkin verran, joten menemme ohjaamoon tarkistamaan tietokoneen näytöltä jarrun lämpötilan. Se on normaali. Juha ottaa yhteyden lentokonetarkastukseen ja kertoo poikkeamasta, tarkastaja epäilee että jarrupakaan on roiskunut nestettä tai rasvaa, joka kiehuu kuumilla jarrulevyillä. Myöhemmin tarkastuksen kanssa sovitaan, että pyörä tunkataan ilmaan ja varmistetaan, että laakereissa ei ole alkavaa vauriota.

Kaksin aina kaunihipi

Service-check jatkuu moottoreiden kunnan tarkastamisella. Ulkoisia vaurioita ei ole. Juha sulkee moottorin öljyntäyttöaukon luukut varmistuttuaan, että öljyä on riittävästi ja täyttöaukon korkki on kunnolla kiinni. Öljyä moottoreihin on käynyt jo lisäämässä toinen mekaniikko. Lentokoneet, jotka lentävät valtamerien yllä pitkiä aikoja ovat ns. ETOPS koneita ja huoltotoiminnan kannalta kriittiset työt tehdään kahden henkilön voimin.

Koneen ulkopuolen tarkastuksen jälkeen Juha siirtyy tarkastamaan rahtitiloja. Ensin taka- ja keski-ruuma, ja sitten eturuuma. Rahdinsiirtojärjestelmien ja lukkojen on oltava kunnossa eikä seinäpaneelissa saa olla reikiä. Uuden koneen ruumat ovat vielä siistissä kunnossa. Ei moitteen sijaa.

Paperit kuntoon

Kipuamme kaikkein pyhimpään: avioniikkatilaan, joka sijaitsee osittain ohjaamon lattian alla. Se on täynnä mystisiä mustia laatikoita joilla kaikilla on tärkeä tehtävänsä.

Ohjaamossa Juha tulostaa ohjaamoprintterillä koneen antureiden il-

moittamia lukuarvoja. Moottoreiden öljynkulutusta seurataan tarkasti. Juha merkitsee lisätyt öljymäärät papereihin, ja tarkistaa valvontakäyristä moottoreiden toiminta-arvot.

Paperitöissä menee yllättävän kauan. Vaikka käyn välillä kyselemässä etumatkustamossa työtään tekevien avioniikka-mekaanikkojen mielipidettä koneesta, niin palattuani ohjaamoon Juha askartelee vieläkin papereiden kanssa.

Lopulta kun paperit on täytetty, kävelemme matkustamon läpi katsomas-

sa yleissiisteyden ja kunnan. Takamatkustamossa Juha huomaa matkustajan käsinojassa jonkin olevan hassusti. Hetkessä käsinojan ohjaimen johdot saadaan kuitenkin siististi paikoilleen, valmiiksi seuraavalle matkustajalle.

Kun kaikki tarkastuslistan mukaiset työt on tehty, suuntaamme lentokonehallille. Siellä Juha täyttää tarkastajan kanssa vielä joitakin papereita, ja luovuttaa valmiin työn huoltovalvojalle.

Teksti ja kuvat MARKUS BERG

Kohta voi taas kuunnella hippamusaa.

Jokainen työvaihe kirjataan.

Työpaikkakiusaamiselle loppu

Epäasialliseen kohteluun puututtava

Pitkään jatkunut työpaikkakiusaaminen ajoi työntekijän työkyvyttömyyseläkkeelle. Näin ei olisi käynyt jos epäasialliseen kohteluun olisi puututtu ajoissa.

■ Epäasiallinen kohtelu on yleisen hyvän tavan vastaista. Se on useimmiten järjestelmällistä ja jatkuvaa, toista alistavaa toimintaa, joka ilmenee tekona tai laiminlyöntinä. Epäasialliseen kohteluun voivat syyllistyä työnantaja tai työntekijä. Myös yksittäiset, lievemmätkin teot voivat olla epäasiallista kohtelua. Huonosta kohtelusta aiheutuu työntekijöille sekä yrityksen toiminnalle mm. työtehon laskua, sairauspoissaolojen lisääntymistä ja asioiden hoidon vaikeutumista.

Pahimmillaan epäasiallinen kohtelu saattaa johtaa vakavaan sairastumiseen, toisinaan jopa pysyvään työkyvyttömyyteen.

Huonoa kohtelua ei kuitenkaan esimerkiksi ole työhön liittyvistä päätöksistä tai tulkinnoista syntyneet ristiriidat, tai perustellut kurinpidolliset toimenpiteet.

Kaikkien työyhteisössä toimivien velvollisuudet

Kun työntekijä tuntee itseensä kohdistuvaa häirintää, ei pidä jäädä ihmettelemään, vaan tulee ilmoittaa häiritsijälle, että ei hyväksy tämän toimintaa. Jos häirintä jatkuu, tulee ottaa yhteys esimieheen. Jos esimies on häiritsijä, ote-

taan yhteys hänen esimieheensä. Asia on jokaisen esimiehen vastuulla.

Tarvittaessa tulee ottaa yhteys työterveyshuoltoon, työsuojeluhenkilöstöön tai luottamusmieheen. He kaikki ovat velvollisia auttamaan luottamuksellisesti.

Mikäli huomaat häirintää työpaikallasi tarjoa häirinnän kohteeksi joutuneelle apua. Kysy onko hän ollut yhteydessä esimieheensä häirinnän lopettamiseksi. Ellei ole, selvitä voitko tehdä sen hänen puolestaan.

Jos häiritetty ei hyväksy sinua tukihenkilöksi, ota yhteyttä asianomaista edustavaan työsuojeluhenkilöön, luottamusmieheen tai työterveyshuoltoon.

Esimiehen tehtävät

Esimiehen on puututtava heti asiaan, kun hän huomaa häirintää työyhteisössä, tai hänelle siitä kerrotaan.

Asia on pyrittävä, jos se on mahdollista, ratkaisemaan osapuolten kesken.

Tapahtumien kulku selvitetään sekä sovitaan yhteisesti, miten jatkossa käytäytään ja miten sovittua käyttäytymistä seurataan.

Sopimus laaditaan tarvittaessa kirjallisena, jonka allekirjoittavat esimies ja osapuolet. Se saatetaan tiedoksi luot-

tamusmiehelle, työsuojeluvaltuutetulle ja työterveyshuoltoon. Jos asia on koko työyhteisön tiedossa, ratkaisusta tiedotetaan sovitussa laajuudessa koko työyhteisölle.

Jos asiasta keskustelu ja yhteinen sopimus ei johda häirinnän loppumiseen tai sopimukseen ei edes päästä, esimiehen tulee kuitenkin työnantajan edustajana ratkaista asia niin, että häirintä loppuu.

Asianosaiset voivat käyttää apunaan heitä edustavia luottamus- tai työsuojeluyhteistoimintahenkilöitä. Tarvittaessa otetaan yhteys työterveyshenkilöstöön.

Esimies tekee tai esittää esimiehensä päätettäväksi tarvittavat työn ja/tai työympäristön järjestelyt.

Häirinnän loppuminen tulee tarvittaessa varmistaa työsuhdetta koskevien säännösten ja sopimusten menettelytapoja noudattaen, esimerkiksi: vakavalla puheeksiottamisella, työvuoroja tai työtehtäviä muuttamalla, käyttämällä

kurinpitotoimia; suullista tai kirjallista huomautusta, kirjallista varoitusta tai palvelussuhteen päättämistä.

Huonon kohtelun käsittelyprosessi

Epäasiallisen tai huonon kohtelun käsittelyprosessi muodostuu perättäisistä ja limittäisistä työvaiheista, jotka ovat huonon kohtelun **tunnistaminen**, olennaisten tosiseikkojen **todentaminen**, huonoa kohtelua ylläpitävien epäkohtien **paikantaminen** ja korjaavien toimenpiteiden suunnittelu ja toteuttaminen, joilla saadaan aikaan **muutos**, huonon kohtelun loppuminen ja työolojen parantuminen.

Olennaista on selvittää mitä, missä, milloin, miten ja keiden välillä on tapahtunut, mukaan lukien tapahtumien toistuvuus ja kokonaiskesto. Sen sijaan kysymys ”Miksi hän teki niin kuin teki?” on kelvoton. Sillä päästään kuulemaan vain selityksiä, jotka eivät johda mihinkään.

Työlainsäädäntö antaa monia keinoja puuttua epäasialliseen kohteluun. Sen mukaan työnantajan on esisijaisesti puututtava siihen, mutta se myös velvoittaa työntekijöitä välttämään muihin työntekijöihin kohdistuvaa häirintää ja muuta epäasiallista kohtelua. Työsuojelupiirit auttavat asian käsittelyssä, mutta paras tulos saavutetaan jos asia saadaan hoidettua kuntoon työpaikan omin toimin.

PEKKA KAINULAINEN

LÄHTEET

- Työssä häirinnän ehkäisy ennakolta, Hämeen työsuojelupiiri, 2008
- Epäasiallinen kohtelu – Ohjeita häirinnän ja muun epäasiallisen kohtelun ehkäisyyn ja käsittelyyn työpaikalla, Työsuojeluhallinto, 2009
- Huono kohtelu työssä – Valvonnan suuntaaminen, Juha Keinänen & Kirsi Häkkinen, Uudenmaan työsuojelupiiri 2003

Esimies käyttäytyy alaisiaan kohtaan epäasiallisesti mm. huutamalla, uhkailemalla ja puuttumalla heidän henkilökohtaisiin ominaisuuksiinsa.

Työnjohtaja on kohdistanut työntekijään toistuvasti useita erilaisia epäasiallisia käskyjä ja on siirtänyt työntekijän ilman asianmukaista perehdyttämistä uusiin työtehtäviin.

Työkaveri arvostelee jatkuvasti toisen työntekijän työpanosta ja pyrkii eristämään hänet muusta työyhteisöstä. Hän myös levittää työyhteisölle valheellista tietoa toisesta työntekijästä ja hänen työsuorituksistaan.

Työpaikalla on kehittynyt oma huumorinsa, jossa härskiä kielenkäyttöä ei kaihdeta. Osa työntekijöistä hakeutuu sen takia yrityksen muihin yksiköihin.

Paikalliset työaikasopimukset päättyvät Northportissa yt-neuvottelujen lomassa

Northport Oy:n irtisanotut työaikasopimukset perustuvat paikalliseen sopimiseen ja koskevat osa-aikatyötä sekä tasoittuvaa työaikaa.

Osa-aikatyösopimus

Northport Oy:n ja Ilmailualan Unioni IAU ry:n välillä vuonna 2005 solmittu osa-aikatyötä koskeva sopimus päättyi maanantaina 17.8. Mainitusta päivämäärästä eteenpäin osa-aikaisten työntekijöiden palkkaaminen edellyttää uuden vastaavan sopimuksen solmimisen.

Sopimus tasoittuvasta työajasta

Northport Oy:ssä käytössä oleva työaikamuoto perustuu työehtosopimuksen pykälään työaikojen kehittämisestä, ja sitä kutsutaan tasoittuvaksi työajaksi. Sopimus on tehty yhdenmukaisena

Northportin lisäksi Finnair Catering Oy:n ja Finnair Cargo Terminal Operations Oy:n ja IAU:n välille.

Näiden yritysten alueella toimivat ammattiosastot SSL ry 010 ja SLT ry 012 ovat yhteisessä kokouksessaan 17.6. päättäneet irtautua mainitusta sopimuksesta Northport Oy:n osalta. Sopimuksen irtisanomisaika on kolme kuukautta.

Käytännön järjestelynä nykyisen tasoittuvan työaikamuodon on sovittu päättyvän sunnuntaina 25. lokakuuta. Tällöin päättyy myös sopimuksen tasoittumisjakso, ja työvuorolistoilta kertyneet tuntipoikkeamat ovat nollatut.

Northportissa siirrytään noudattamaan työehtosopimuksen mukaisia jaksotyön määräyksiä 26. lokakuuta, jos tätä ennen ei osapuolten kesken muuta sovita.

Ari Miettinen

SAK:n asiantuntijalääkäri sikainfluenssasta:

Työpaikkojen varauduttava työvoiman riittävyyteen

■ – Työpaikkojen kannattaa varautua viimeistään nyt syksyn sikainfluenssaepidemiaan. Työnantajien on varmistettava työvoiman riittävyys myös epidemian aikana, totesi SAK:n asiantuntijalääkäri Kari Haring elokuun lopussa.

Erityisesti työkykyisiä työntekijöitä tarvitaan terveydenhuollossa. On käsiteltävä, että monet kunnat lomauttavat terveydenhuoltohenkilöstöään sikainfluenssasta huolimatta.

Työnantajilta SAK toivoo epidemian aikana joustavuutta. Monella työpaikalla lääkärintodistus vaaditaan yhä ensimmäisestä sairauspäivästä lähtien.

– Epidemian oloissa tällainen järjestely on järjetön ja kuormittaa turhaan terveydenhuoltoa, Haring toteaa.

SAK:n kanta on, että sikainfluenssaepidemian aikana sairauden voisi todeta lääkärin sijaan myös terveydenhoitaja tai työntekijän oma esimies.

Joka tapauksessa työkyvyttömyysaika on kirjattava ylös, jotta se on tarvittaessa varmennettavissa.

Tarvittaessa työntekijällä on oikeus saada sairaudesta terveyskeskuslääkärin antama todistus diagnooseineen jo ensimmäisestä sairauspäivästä lähtien.

Turhaa terveyspalvelujen käyttöä tulisi kuitenkin välttää, Haring muistuttaa.

Osa-aika- eläkkeen ikäraja nousee 60 vuoteen

■ Eduskunta hyväksyi kesäkuussa lainmuutoksen, jolla osa-aikaeläkkeen ikäraja nousee 58 vuodesta 60 vuoteen. Osa-aikaeläkkeellä eläkettä kertyy jatkossa vain palkasta, ei enää ansion alenemasta.

Osa-aikaeläkkeen muutokset tulevat voimaan vuoden 2011 alusta ja koskevat vuonna 1953 ja sen jälkeen syntyneitä.

Muutosturva parani

■ Muutosturvan toimintamalli laajeni 1.7.2009 lähtien. Muutosturvan piiriin pääsevät nyt aiempaa paremmin määräaikaaisessa työsuhteessa olleet ja lomautettuna olevat.

– SAK on tyytyväinen, että parannukset saatiin voimaan nopealla aikataululla. Muutosturvan laajeneminen koskemaan lomautettuja ja entistä useampaa määräaikaista työntekijää on tässä työllisyyslanteessa tärkeää. Nyt on pidettävä huoli siitä, että työ- ja elinkeinotoimistot pystyvät myös palvelemaan asiakkaitaan laadukkaasti, toteaa SAK:n koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija **Saana Siekinen**.

Muutosturvan neuvontapuhelin työnantajille ja työnhakijoille neuvoo numerossa 010 19 4910 ja 010 60 767 50.

Kahdessa kuljetusliitossa vaihtui puheenjohtaja

■ Suomen Lentoemäntä- ja Stueritti-yhdistyksen SLSY:n puheenjohtajana aloitti elokuun alussa **Thelma Åkers**. Åkersin toimikausi kestää ensi vuoden heinäkuun loppuun saakka. Entinen puheenjohtaja **Mauri Koskenniemi** ei ollut enää ehdolla puheenjohtajaksi.

SLSY uudisti sääntönsä, jotka tulevat käyttöön 2010. Uusien sääntöjen olennaisin muutos on, että ylintä päätösvaltaa käyttää valtuusto, joka valitaan neljäksi vuodeksi. Uusi asia on myös ammattiosastot, jotka muodostuvat työnantajakohtaisesti.

Vuonna 2002 SAK:hon siirtynyt SLSY on matkustamohenkilökunnan etujärjestö, jonka jäsenet ovat Suomessa toimivien lentoyhtiöiden lentoemäntiä ja stueritteja. Järjestössä oli vuodenvaihteessa noin 2 250 jäsentä.

Rautatieläisten Liiton puheenjohtajaksi Vesa Mauriala

Rautatieläisten Liiton edustajakokous vahvisti toukokuussa liiton uudeksi puheenjohtajaksi liiton suunnittelu- ja päällikkö **Vesa Maurialan**. Mauriala on filosofian tohtori. Liiton entinen puheenjohtaja **Mauri Lunden** siirtyi eläkkeelle alkukesästä.

TEAM-liittoprojektin kariuduttua kesäkuussa Rautatieläisten Liitto jatkaa itsenäisenä liittona. Liiton edustajakokous linjasi, että liittoyhteistyötä on syytä tutkia ja tarvittaessa tiivistää. Liiton valtuusto pui syksyn kokouksessaan eri yhteistyövaihtoehtoja.

Kattava opas perhevapaista

■ SAK on julkaissut Työelämätietsarjassaan perhevapaista oppaan, johon on koottu perhevapaita koskevat säädökset työsuopimuslaista, sairausvakuutuslaista, vuosilomalaista sekä tasa-arvolaista.

Oppaassa käsitellään vanhemmuuteen liittyviä palkansaajan oikeuksia ja etuuksia perhevapaiden kestosta vanhempainpäivärahojen määräytymiseen sekä kerrotaan muun muassa,

kuinka palkanmaksu ja eläkkeen kertyminen määräytyvät vanhempainvapaan aikana.

Perhevapaaopas on tarkoitettu ensisijaisesti luottamushenkilöille, mutta se palvelee hakuteoksena myös muita perhevapaisiin liittyvistä säädöksistä kiinnostuneita.

Perhevapaat-opas löytyy osoitteesta www.sak.fi > työssä > lomat ja vapaat >.

Demokratian markkinahinta

Kartta, jossa Suomi ulottuu Hangosta Petsamoon, ei ole tätä päivää. Voittajajoukkue vei Petsamon, Hanko jäi. Todellinen torjuntavoitto oli kuitenkin demokratian säilyminen, johon on tyytyminen.

Moniarvoinen lähtökohta

Keskustelu markkinatalouden lainalaisuuksista on moniarvoisempaa ammattiliitossa kuin yrityksessä, joka on käytännössä demokraattisen päätöksenteon ulkopuolella. Demokraattinen keskustelu on moniäänistä sekä ennen päätöksentekoa että sen jälkeen. Yksimielisyys on lähinnä merkki vähäisestä ajattelusta. Jäsenten ollessa erimielisiä demokraattiset menettelytavat ovat väline saada aikaan yhteisiä päätöksiä. Yksi esimerkki toiminnasta on Finnair Tekniikan vakautussopimuksen käsittely.

Palkka- ja työehtosopimus-toiminnasta päättäminen

Ilmailualan Unioniin kuuluvien ammattiosastojen johtokunnat valitaan jäsenille avoimissa jäsenkokouksissa yhdeksi tai kahdeksi vuodeksi kerrallaan ammattiosastosta riippuen. Hallituksen liitolle valitsee ammattiosastot edustava edustajisto neljäksi vuodeksi. Ammattiosastojen johtokunnat johtavat ja ohjaavat ammattiosastojen palkka- ja työehtosopimustoimintaa yhdessä hallituksen kanssa. Oleellista järjestelmälle on toimiminen demokraattisten menettelytapojen mukaan.

Selvää on myös, että edustuksellisen demokratian kautta syntyvistä ratkaisuista on eriäviä mielipiteitä.

Edustuksellinen demokratia

Finnair Tekniikkaa koskeva vakautussopimus käsiteltiin tekniikan työntekijöitä edustavan ammattiosaston, Ilmailutekniikan Ammattiyhdistys ITA:n, johtokunnassa. Johtokunta arvioi sopimuksen kokonaisuutena, johon sisältyy jäsenten kannalta enemmän myönteistä kuin kielteistä ja tällä perusteella paikallisesti allekirjoituskelpoiseksi. Kun myös IAU:n hallitus otti asiaan myönteisen kannan, yhdessä Palvelualojen Toimialaliiton kanssa sovittiin työehtosopimuksen allekirjoituspöytäkirjan täydentämisestä siten, että vakautussopimus kytkeytyi työehtosopimukseen sen paikallisena osana.

Yksilön vapaus

Työntekijä sitoutuu työehtosopimuksella henkilökohtaisesti tekemään työtä työnantajan lukuun tämän johdon ja valvonnan alaisena palkkaa tai muuta vastiketta vastaan. Työnantajan ja työntekijän sopimusvapautta kuitenkin rajoitetaan pakottavan lainsäädännön

avulla työntekijöiden aseman turvaamiseksi sivistysvaltion lainsäädäntöperiaatteiden mukaisesti. Työehtosopimukset ovat pakottavan lainsäädännön piirissä, eikä työehtosopimuksella ole mahdollista sopia työehtosopimusta huomommista ehdoista työntekijän kannalta.

Käyttäen työehtosopimuslain mukaista sopimusoikeuttaan ITA ja IAU hyväksyivät vakautussopimuksen – hylkäämistä parempana vaihtoehtona – edellä esitetyn periaattein. Pakottavan lainsäädännön perusteella, työehtosopimuksen paikallisena osana, vakautussopimus estää työnantajan irtisanomasta työntekijöitä, mutta ei estä työntekijää irtisanoutumasta.

Historia, nykytila ja tulevaisuus

Työehtosopimukset ja sen paikalliset osat ovat muotoutuneet neuvottelukierros toisensa jälkeen kokoelmaksi pitkältä ajanjaksolta olevia määräyksiä. Kulloinkin voimassa oleva työehtosopimus on aikakaudelta, joka sen kanteen on sopijaosapuolten vahvistuksella painettu. Sopimusten syntymisen perustana on sekä omien että vastapuolen realiteettien tunnustaminen. “Euro ja ääni”-pätöksenteon yhdistäminen “Mies ja ääni” – periaatteeseen ei ole ongelmatonta; ei eilen, ei tänään, eikä huomennakaan. Taloudella on tapana haastaa demokratia, mutta myös päinvastoin. Tämä on demokratian markkinahinta.

JUHANI HAAPASAARI
IAU:n puheenjohtaja

Juhami Haapasaari

Suomen Marsalkka Mannerheimin ratsastajapatsas, Helsinki, Aimo Tukiainen ja Oskari Jauhiainen 1960

Vakautussopimus työehtosopimuksen osaksi

■ IAU ja Palvelualojen Toimialaliitto ovat 26.8. sopineet jatkuvan neuvotellun periaatteella Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen täydentämisestä. Allekirjoituspyötkirjaan on lisätty uusi pykälä, jolla paikallisesti sovittava vakautussopimus liitetään työehtosopimuksen osaksi.

Uuden pykälän sisältö on seuraava:

11 §. Vakautussopimus

1. Työnantajan ja alueella toimivien Ilmailualan Unioni IAU ry:n ammatiosastojen välillä on mahdollista solmia taloudellisista syistä vuoden

2009 aikana paikallinen määräaikainen vakautussopimus.

2. Vakautussopimuksella voidaan poiketa työehtosopimuksen lomarahaa sekä työaikoja ja niiden erillisiä korvauksia koskevista määräyksistä.
3. Vakautussopimus edellyttää Palvelualojen Toimialaliitto ry:n ja Ilmailualan Unioni ry:n hyväksyntää ja se on Lentoliikenteen palveluja koskevan työehtosopimuksen osa.

Kahden muun pykälän numerointia muutettiin seuraavasti: 12. § Voimasaoloaika ja 13. § Allekirjoitukset.

Finnair Tekniikka

Samassa yhteydessä liitot vahvistivat omasta puolestaan vakautussopimusta koskevan määräyksen 3. kohdan mukaisesti Finnair Tekniikassa aiemmin solmitun vakautussopimuksen.

Vakautussopimuksesta ovat sopineet Finnair Tekniikka, Ilmailuteknikan Ammattiyhdistys ITA, Finnairin Tekniset, Suomen Lentovirkailijat, Finnairin Insinöörit ja Finnairin Ylemmät.

Finnair Tekniikka ja sen henkilöjärjestöt ovat järjestäneet yhteisiä tiedotustilaisuuksia henkilökunnalle Suomen Ilmailumuseolla.

SYKSYN KOULUTUKSIA

LUOTTAMUSMIESTEN JATKOKURSSI (5+5 PV)

Kurssi antaa valmiuksia osallistua työyhteisön kehittämiseen tietoisina ja vastuullisina työntekijöitten edustajina. Kehittää osallistujien viestintä- ja vuorovaikutustaitoja vaikuttamisen välineiksi.

1. jakso: 2.–6.11. ja 2. jakso: 30.11.–4.12., avoin kurssi

TYÖSUOJELUN JATKOKURSSI (5+5 PV)

Kurssilla syvennetään ja laajennetaan työsuojelu-tietoutta sekä ohjaa näkökulmaa korjaavastaja ongelmia poistavasta toiminnasta työpaikan ja sen työsuojelutoiminnan kehittämiseen.

1. jakso 28.9.–2.10. ja 2. jakso: 26.10.–30.10., avoin kurssi

RISKIEN HALLINTA TYÖSSÄ; TYÖSUOJELUN TÄYDENNYSKURSSI

Tavoitteena selvittää työsuojelun toimintaohjelmaa ja yrityksen turvallisuusjohtamista sekä työturvallisuuslain merkitystä suunnittelusta käytäntöön asti.

Kurssiaika: 26.10.–28.10.

Lisätietoja: opettajat ja kurssisihteerit puh. vaihde (09) 276 251

Kiljavan opisto

Kotorannantie 49, 05250 Kiljava

Puhelinvaihe: (09) 276 251

Sähköposti: kiljavan_opisto@kiljavanranta.fi

www.kiljavanranta.fi

Paikallinen sopiminen ei innosta työntekijöitä

■ SAK:laisten ammattiliittojen jäsenet eivät lämpene pelkästään työpaikoilla tehtäville työehtosopimuksille, kertoo tuore SAK:n työolobarometri. Ainoastaan työpaikkatasolla tehtäviä sopimuksia palkankorotuksen suuruudesta kannattaa vain 5–6 prosenttia.

Työolobarometrissa kysyttiin, millä tasolla palkankorotusten suuruudesta ja jakamisesta tulisi päättää. Eniten kannatusta sai monimuotoinen sopiminen, jossa kysymyksistä voitaisiin neuvotella sekä työpaikalla että liiton tai keskusjärjestön välityksellä. Palkankorotusten suuruudesta päätettäessä monimuotoinen sopiminen kävisi parhaiten 64 prosentille vastaajista.

Palkankorotusten jakamisesta päätäisi monimuotoisesti 41 prosenttia.

Metallialalle neuvottelutulos

■ Metallityöväen liitto ja Teknoliateollisuus pääsivät elokuussa neuvottelutulokseen työehtosopimuksesta. Uusi kolmivuotinen sopimus tulee voimaan 1.10.2009.

Palkankorotuksista sovitaan 0,5 prosentin kustannusvaikutuksen puitteissa yritys- tai työpaikkakohtaisesti. Korotus voidaan sopia myös 0,5 prosentin yleiskorotuksena.

Ellei korotuksista päästä paikallisesti sopimukseen, korotetaan palkkoja joulukuun alussa 0,5 prosentin yleiskorotuksella.

Neuvottelutulokseen sisältyy myös tekstimuutoksia. Ne koskevat muun muassa työaikaa, neuvottelukäytäntöjä ja luottamusmiehen roolia ja aseman vahvistamista.

Neuvottelutulos meni 31.8. koontuneen Metalliliiton liittovaltuuston käsittelyyn.

IAU neuvottelee syyskuussa

■ Ilmailualan Unioni ja Palvelualojen Toimialaliitto päätyivät 12.5.2009 siirtämään työehtosopimuksen mahdollisen irtisanomisen ilmoituspäivämäärää syyskuun loppuun.

Mikäli palkankorotuksista ei päästä yksimielisyyteen, voi kumpikin osapuoli irtisanoa sopimuksen päättymään 30.9.2009. Irtisanomista koskeva ilmoitus on kirjallisesti toimitettava 30.9.2009 mennessä toiselle sopijaosapuolelle sekä tiedoksi valtakunnansovittelijalle.

Uusi työ – paljonko palkkaa?

KYSYMYS

Työpaikallamme järjestetään töitä uudelleen. Miten uudelle työlle määritetään palkka?

VASTAUS

Työehtosopimuksemme kannalta olennaista, sanoisin jopa että olennaisinta, on sen soveltamisala, joka määrittää sen ensimmäisessä pykälässä. Ne työt jotka ovat sopimuksen piirissä, kuuluvat sinne muutosten jälkeenkin, vaikka niitä järjestettäisiin uudenlaisiin kokonaisuuksiin, tai vaikka niiden nimikettä muutettaisiin.

Muuttunut tilanne johtaa tämän uuden työn tai työkokonaisuuden arviointiin työn vaativuuden arviointimenettelyä käyttäen. Yrityksissä on luottamusmiehet, jotka huolehtivat yhdessä työnantajan kanssa siitä, että työt tulevat arvioitavaksi.

Vastaava tilanne saattaa syntyä, jos sopimuksemme soveltamisalalle muodostuu uusia töitä, joita ei ole sopimuksessa mainittu. Tällöin niistä ensin neuvotellaan työehtosopimuksen 115 §:n mukaisesti ja arvioidaan vasta sen jälkeen.

Arvioinnin tekee liittojen sitä varten nimeämä *Työn vaativuuden arviointiryhmä*. Prosessiin kuuluu aluksi työnkuvauksen tekeminen haastateluina ja työpaikkakäynnein. Sen jälkeen ryhmä arvioi työn vaativuuden sovittua järjestelmää käyttäen.

Arvioinnin tuloksen ryhmä luovuttaa liitoille, joiden asettama työryhmä määrittää työlle oikean palkkaryhmän. Kaikille palkkaryhmille on liittojen välillä sovittu ns. taulukkopalkka, joka on kussakin työssä maksettava peruskuukausipalkka.

Muutostilanteessa kannattaa huomioida, että jos sopimuksen mukainen, niin sanottu tes-palkka, muodostuu alemmaksi kuin henkilön palkka oli aikaisemmin, ei palkkaa kuitenkaan alenneta. Tällöin henkilölle muodostuu niin sanottu erotusarvo, joka siis on tes-palkan ylittävä palkanosa.

Jos taas käy niin, että uusi tes-palkka muodostuu isommaksi kuin henkilön palkka oli aikaisemmin, niin palkka nostetaan sen mukaiseksi.

ARTO KUJALA
sopimussihteeri

Arto Kujala

Kesätapahtumia

Elämysten juhlaa Tampereella kesäkuussa

Suomen Työväen Urheiluliiton liittojuhla kokosi Tampereelle kesäkuun puolivälissä yhteensä 30 000 osallistujaa. TULE 2009 -tapahtuman nimellä kulkeneessa 11. liittojuhlassa TUL juhli 90-vuotista taivaltaan.

■ Reilun viikon kestäneen tapahtuman aloitti Starttiviikonloppu, johon oli sijoitettu ay-väen omat kilpailut. Liittojuhla TUL on järjestänyt koko olemassaolonsa ajan. Kymmenen vuoden välein järjestettävä juhla on aina aikaisemmin pidetty Helsingissä.

Pääjuhla huipennuksena

TUL:n liittojuhla huipentui lauantaina 13.6. Tampereen Stadionilla ”Elämysten kaupungista” kertovaan pääjuhlaan. Se oli iloinen reipas tapahtuma jota edelsi värikkään kulkueen marssi Hämeenpuistosta Ratinan stadionille. Mukana esiintymässä oli tuhansia erikäisiä voimistelijoita, urheilijoita ja sirkuslaisia.

Liittojuhlista on jäänyt monille niihin osallistuneista unohtumattomia muistoja. Suomen Työväen Urheiluliiton puheenjohtaja **Sirpa Paatero** ja muut tapahtuman järjestäjät muistuttivat, että Tampereella oli luvattu järjestää uudentyypinen kisatapahtuma perinteitä kunnioittaen.

– Tässä suhteessa onnistuttiin. Idea ay-väen omasta viikonlopusta osoittautui toimivaksi. Sitä pitää jatkaa ja kehittää.

Tossu nousee nojapuilla. TUL on vuosien saatossa liikuttanut työväkeä yksin ja joukossa.

tää. Noin viikon mittaiseen leiriin olen tyytyväinen. Haluaisin sen kasvavan vielä enemmän kansainväliseen suuntaan. Näiden parin esimerkin lisäksi uudistustyötä on jatkettava muutenkin määrätietoisesti ja rohkeasti.

– Se tunnelma, joka muodostuu eri lajien harrastajien kokoontumisesta ja

yhdessäolosta on välitettävä kotiin viettäväksi myös tulevissa liittojuhlissa. Sitä korostivat veteraanit omassa tapaamisessaan ja perinnettä jatketaan vaikka ohjelman sisältö muuttuukin, Paatero korosti liittojuhlan jälkeen.

teksti ja kuvat: PEKKA KAINULAINEN

TUL lyhyesti

- Suomen Työväen Urheiluliitto TUL ry on perustettu 26.1.1919.
- Suomen Työväen Urheiluliitolla on 15 piirijärjestöä ja 1101 jäsenseuraa, joihin kuuluu yhteensä 282 972 henkilöjäsentä. Lisäksi TUL:lla on 14 yhteisöjäsentä, joista suurin on Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK.
- TUL:n seuroissa liikkuu viikoittain noin 120 000 ihmistä. Vuonna 1993 Suomessa toteutetun urheilun järjestö rakenneuudistuksen jälkeen TUL on keskittynyt nuorisourheiluun, kuntoliikuntaan ja seuratoiminnan kehittämiseen. Huippu-urheiluvastuu on lajiliitoilla ja Olympiakomitealla. Liiton seuroissa harrastetaan 59 urheilumuotoa.
- TUL:n tavoitteena on huolehtia siitä, että kaikilla kansalaisilla ikään, sukupuoleen, etniseen taustaan tai varallisuuteen katsomatta olisi mahdollisuus harrastaa liikuntaa hyvässä seurassa omassa asuinympäristössään.

OSA 10.

Harvinainen naakka, narri naakkojen

Hyvänlainen siivu merkittävimmästä maailmankirjallisuudestamme melkoisten hunsvottien aikaansaannosta. Tästä säännöstä on kuitenkin myös poikkeuksia. Tämänkertaisen sankarimme polkua eivät särjetyt pullot ja perheet korista. Päinvastoin. Kyseessä on elintavoiltaan kaikin puolin kohutuullinen poikamies, joka asui käytännöllisesti katsoen koko elämänsä vanhempiensa kanssa. Lakitieteen tohtori, jonka ajankäyttö oli legendan mukaan niin vakaata, että naapurit tarkistivat kellonsa hänen iltakävelyllä lähtönsä mukaan. Nämä tosiasiat huomioiden ei liene mikään ihme, että ukko kellahti vain 41-vuotiaana.

■ *Franz Kafka* (suom. naakka) syntyi Prahassa, Itävalta-Unkarin keisarikunnassa 3.7.1883. Hänen isänsä kauppias *Hermann* Kafka oli köyhän kosher-teurastajan poika. Äitinsä *Julie* puolestaan oli rabbeistaan sekä Talmud- ja Kabbala selittäjistään tunnetun *Löwy*-suvun jälkeläinen. Kumpikaan ei ollut kotoisin Prahasta, eikä liioin sisarusarjansa vanhin, joten heidän ajan tapaan järjestetty avioliittonsa ei olisi ollut mahdollinen ilman ”Euroopan hullun vuoden” 1848 jälkeen säädettyjä lakeja, jotka poistivat juutalaisten asuinpaikkaa ja avioitumista koskevat rajoitukset.

Kafkan vanhempien avioliitto oli alusta asti pikemminkin kiinteä ja taroituksenmukainen kuin onnellinen. Heille syntyi yhteensä kuusi lasta, joista neljä eli aikuisiksi. Franz, *Gabriele* (*Elli*), *Valerie* (*Valli*) ja *Ottillie* (*Ottla*). Perhe-elämään ja Kafkan lapsuuden kokemuksiin antoi synkän värinsä kahden nuoremman veljen, *Georgen* ja *Heinrichin*, menehtyminen parin vuoden sisällä 1886–88. Näiden kokemus-

ten seurauksena Julie vaipui tilaan, joka nykytermein täyttäisi masennuksen tunnusmerkistön. Ehkä juuri tuolloin äidillistä huolenpitoa vaille jäänyt pikku-Franz alkoi vetää ympäristöstään johtopäätöksiä, jotka nykytermein olisivat kafkamaisia.

Sisarusten elämänkohtaloa ei voi käsitellä mainitsematta vielä yhtä merkityksellistä tapahtumaa, joka sattui samoihin aikoihin. Nimittäin alle 300 kilometriä lounaaseen Prahasta, Brnau am Inn nimisessä itävaltalaisessa pikkukaupungissa, väentyivät alati äreän *Alois Hitlerin* kasvot ikään kuin hymyntapaiseen. Kapaloista kuuluvasta rähäkästä päätellen tämä neljäs lapsi jäisi eloon. Kafkan siskot perheineen, lukuun ottamatta Ottlan tsekkiläistä miestä ja lapsia, kuolivat II maailmansodan aikaisissa juutalaisvainoissa.

Opin- ja selkäsauna autuas aina

Kafka astui koulutielle pikkupoikien tapaan haluttomana ja pelokkaana. Näihin pelkoihin oli myös aivan todel-

lisia syitä. Vaurastuvan juutalaisen keskiluokan tavoin kunnianhimoinen, ensimmäisenä kielenään tsekkiä puhuva, Hermann ilmoitti poikansa saksankieliseen kouluun, jonka status edusti mahdollisuutta edetä tavoiteltuihin asemiin. Prahassa 300 000 asukkaasta hiukan yli 10 prosenttia oli saksankielisiä. Saksalainen kielitausta takasi epävirallisen rotuerottelun hengessä paremmat etenemismahdollisuudet Wienin keisarin palveluksessa. Ongelmallista tosin oli, että merkittävä osa heistä oli juutalaisia. Ilman vanhojen kaunojen pohjavirtojakin voidaan todeta, että saksalainen vähemmistö vihasi juutalaisia siksi kun he olivat juutalaisia. Kun taas tsekkiläinen enemmistö vihasi heitä siksi, että he olivat saksalaisia ja juutalaisia. Koululasten mielipiteet heijastelivat täysin, kuten nykyäänkin, kotien ja ympäröivän yhteiskunnan vastaavia. Kafkalta puuttui paitsi heiveröisen olemuksensa, myös sulkeutuneen luonteensa vuoksi kyky vastustaa vainoajiaan. Lukemattomien koulukiusattujen tavoin hänkin pakeni mielikuvitusmaailmaan, tosin poikkeuksellisesti se oli vielä kauhistuttavampi kuin todellinen.

Kafkan päiväkirjojen perusteella voisi päätellä hänen olleen aivan poikkeuksellisen huono oppilas, joka vain jonkin ihmeellisen sallimuksen ansioista kompuroi aina seuraavalle portaalle. Tämän väitteen ovat kumonnet useat häntä muistelleet koulutoverit, ja sen todistaa vääräksi jo oppilaiden ankara karsinta, joka pudotti neljä viidestä sivuraiteelle ennen valmistumista. Uramielessä täysin kunnianhimottomalle Kafkalle opintien merkittävin anti taisi lopulta olla pienen ystäväpiirin löytäminen, joka pysyi lähes muuttumattomana hänen loppuelämänsä. Heidän joukossaan myös *Max Brod*, mies joka jätti toteuttamatta Kafkan viimeisen tahdon.

Työturvallisuustarkastaja naisissa

Opiskelumaailma osoitti Kafkalle lopullisesti, että hän on ympäristölleen

ulkopuolinen. Mutta se vieroitti hänet myös perheestään, erityisesti isästä, jonka innokas tuki opiskelulle sääty-nousun mahdollistajana vaihtui halveksunnaksi, kun poika otti vastaan vähäisen tarkastajan toimen työväen vakuutuslaitoksessa.

Isokokoinen, suorituskykyinen ja selkeä Hermann oli ymmällään. Hän oli vuosikausia terveytensä kustannuksella raahannut myyntikärryjään ympäri maaseutua puutteessa eläen. Toiveet vanhuuden turvasta kilpistyivät tuosta saksaa puhuvasta uneliaasta luurangosta, joka kaiken lisäksi oli alkanut pitää seuraa kiertelevien teatterilaisten ja kahvilaälykköjen kanssa. Yksi viimeisiä yrityksiä kasvattaa pojasta edes jonkinlainen mies, oli omin käsin viedä hänet bordelliin. Edes isän ja pojan yhteinen laatu-aika ei tepsinyt, välit viilenivät entisestään. Hermann herroitteli pilkallisesti poikaansa, ja luonnehti tämän ystäviä toteamalla: ”joka koirien kanssa makaa, se kirppujen kanssa herää”.

Kafka ei kuitenkaan aina ollut se neuroottinen askeetti, jollaisena hänet monet tutkijat ovat halunneet nähdä, ja jollaiseksi hän itsensä kuvaili. Nopeasti teollistuva Böömi, eritoten Praha veti puoleensa suuria ihmismääriä. Kun lisäksi ymmärtämättömät ja kilpailua rajoittavat henkilöstöjärjestöt olivat vasta nupullaan, oli sisäkköjen ja ompelijattarien palkat sellaiset, että monet joutuivat ryhtymään osa-aika prostituoiduiksi. Valitellessaan vaikeaa suhdettaan naissukupuoleen Kafka ei viitannut heihin, vaan toiseen naisryhmään, nimittäin potentiaalisiin morsian kandidaatteihin.

Toinen vähälle huomiolle jäänyt puoli Kafkan elämässä on hänen ammatillinen uransa. Tapana on ollut mainita, että hän piti kiinni toimestaan vain saavuttaakseen taloudellisen itsemääräämisoikeuden. Jos ajatellaan, että taiteellinen kirjoittaminen oli hänelle pakkomielteen omainen elämäntapa, kertoo laaja, ja aivan ensimmäisten

mäisten joukossa julkaistu työturvallisuusopas sahatyöläisille, paitsi kyvystä nähdä epäkohtia, myös ammatillisesta paneutumisesta. Herr Doktor kirjoitti myös pitkän ajan Firman vuosikertomukset. Kansallisuusrii-tojen kyllästä-mässä ilmapiirissä olisi juutalainen lakimies tuskin säilyttänyt työnsä, saati edennyt urallaan, niin pitkän ja mullistusten täyteen ajan, mikäli hänen panoksensa ei olisi ollut merkittävä.

Häähankkeita ja vähäisempiä vastoinkäymisiä

Vakaana aikeenaan saavuttaa porvarillinen standardi, Kafka kihlautui *Felice Bauerin* kanssa 1912. Viiden vuoden ja lähes yhden maailmansodan ajan kestänyt kirjeenvaihtoon perustunut seurustelu oli omituinen farssi. Morsian vaati tapaamisia, sekä tulevaisuuden suunnitelmia, ja sitoutumiskammoinen sulhanen mutkitteli edeltä karkuun. Kirjeissä toinen suunnitteli salongin sisustusta, ja toinen hoippui alitajunnan syövereissä hyvän ja pahan tuolla puolen. Lopulta Felice kyllästyi ylkänsä nahjusteluun ja katkaisi välit. Maailmansota teki lopun Itävalta-Unkarin kaksoismonarkiasta, ja sen raunioista nousi itsenäinen Tšekkoslovakia. Juoksuhaudat hiljenivät, mutta kuoleminen oli vasta alkanut. Nimittäin espanjantautina tunnettu H1N1-influenssavirus kuljeksi rauhansopimuksista piittaamatta yli Euroopan. Ja se oli sellainen ”possunuha” se, että kymmeniä miljoonia aliravittuja menehtyi. Kafka selvisi hengissä, mutta sairauden heikentämässä ruumiissa puhkesi keuhkotauti, joka pian eteni tuberkuloosiksi. Ollessaan parantolassa hän tapasi *Julie Wohryzekin*, köyhän ompelijattaren, ja riensi, luonnollisesti, kihloihin tämän kanssa. Kafka jatkoi tässäkin suhteessa tuttua varjonyrkkeilyään, tosin tällä kertaa vain pari vuotta, sillä ilmestys odotteli nurkan takana.

Milena Jesenska otti yhteyttä kääntäkkeen joitakin hänen novellejaan. Huolimatta nuoresta iästään Milena ei ollut millään muotoa sukulaisuussuh-

teissa eiliseen teeseen. Päinvastoin, hän oli tunnetun kirurgin ja tsekkinaationalistin Jan Jesensky'n tytär. Äidin kuoltua, isä oli lähettänyt hänet edistyskoulun sisäoppilaitokseen. Kun vapaamielinen ja tulisieluinen Milena ilmoitti 18-vuotiaana naivansa juutalaisen älykön *Ernst Polakin*, niin isä hommasi myötäjäisiksi hänet miehisairaalaan. Milenaa ei kuitenkaan niin vain murrettu, vaan hän onnettomuudekseen todella nai Polakin, jota armeliaasti on luonnehdittu irstaaksi psykopaatiksi. Kafkan kuolinvuonna 1924 Milena erosi Polakista, tullakseen tunnetuksi yhteiskunnallisena kirjoittajana. Sodan aikana hän asetui näkyvästi vastustamaan natsi-hallintoa Prahassa. Kuten arvata saattaa, hän kuoli Ravensbrückin keskitysleirillä 1944. Tämä oli lyhyt muutokuva naisesta, joka sai houkuteltua Kafkan kuorestaan niin, että tämä henkinen liivipuku päällään pidättyvyyden lasiseinän takana syntynyt mies tunnusti olevan vaikeaa ”hallita suurta petoa itsessään”. Suuri tai pieni, mutta varhain varttunut Milena vastasi Kafkan kohkaavan aivan liiaksi tuon ”mitättömän miesten puolituntisen” vuoksi.

Seesteinen auvo ei yleisten syiden vuoksi, joista tärkein äkillisen onnen vuoksi onneton rakastaja, kestänyt kauan. Toisaalta Milenakaan ei ollut mikään nilkkasukkainen perhetyttö, joka sydän syrjällään odottelee sulhonsa kirjeitä. Ennen kuolemaansa Kafka seurusteli vielä lyhyen ajan hyvin nuoren *Dora Diamantin* kanssa, mutta siinä oli jo saattohoidon vahva sivumaku.

Pöytälaatikkokirjailijan viimeinen tahto

Tarkkaan ei tiedetä milloin Kafka todenteolla aloitti kirjallisen työnsä. Vuonna 1905 sai Max Brod lopulta nyhdettyä hangoittelevan Kafkan kynsistä *Erään taistelun kuvaus*-novelli- luonnoksen. Brod, joka oli jo julkaissut

kirjailija, tunnettukin, oli sananmukaisesti ällikällä lyöty. Tästä eteenpäin hän oli Kafkan ihailija numero yksi, joka käytännöllisellä sinnikkyydellään kiskoi esiin 1900-luvun ehkä merkittäväntä kirjailijaa, silloin kun tämä yritti piiloutua sairaan vakuutustarkastajan valepukuun. Tämän asetelman vuoksi onkin outoa, että Kafka ennen kuolemaansa pyysi nimenomaan Brodia tuhoamaan kirjallisen jäämistönsä. Ainakin Brod tulkitsee pyynnön Kafkalle tyypilliseksi silmänkääntötempuksi, ja teki käsittämättömän uroteon setviessään päiväämättömän, nimeämättömän ja luotteloimattoman käsikirjoitus-tsunamin julkaisukuntoon. Niiden joukossa suuret keskeneräiset romaanit *Oikeusjuttu* ja *Linna*.

Profeetta omalla hautausmaallaan

Kafkan teokset eivät siis syntyessään saaneet osakseen huomiota. Vasta jokunen vuosi hänen kuolemansa jälkeen niiden maine alkoi kiiriä. Parahiksi juuri kolmannen valtakunnan nousun aikoihin, jolloin niiden kohtalo saksankielisessä maailmassa oli joutua kirjarovioille. Yhtään sen laupeammin eivät häneen suhtautuneet sodanjälkeiset kommunistiset valtanpitäjätäkään. Kafkalta kun on turha odottaa yksiniittistä ylistystä ”edistykselle”.

Nykyään on kaikki toisin. Prahassa joka kadunkulmasta tuijottavat hypnoottiset lepakonkasvot, ja vanhalle juutalaiselle hautausmaalle myydään hänen nimellään pääsylippuja, vaikka hänet on haudattu toisaalle. Mitä ajattelisi tästä markkinahumusta tuo hiljainen, sairaalloisen ujo mies?

Pimeänä iltana Josefovan kaupungin keskiaikaisille kujille katoaa laiha hahmo, joka tietää ”elämän olevan sarja vähämerkityksisiä tapahtumia kahden kauhun, syntymän ja kuoleman välissä”.

JM KOSKINEN

Muodonmuutos

■ Kafkan *Muodonmuutos* on maailmankirjallisuuden tunnetuimpia novelleja. Myrkyllinen satu kaupamatkustaja Gregor Samsasta, joka muuttuu hyönteiseksi. Nurinkäännetyn maailman logiikka, jossa inhimillinen kohtaa eläimellisen ei ole Kafkan tuotannossa mitenkään ainutlaatuinen. Klaustrofobisessa *Pesässä* on päähenkilö myyrä, ja *Selonteon akatemialle* antaa ihmi-

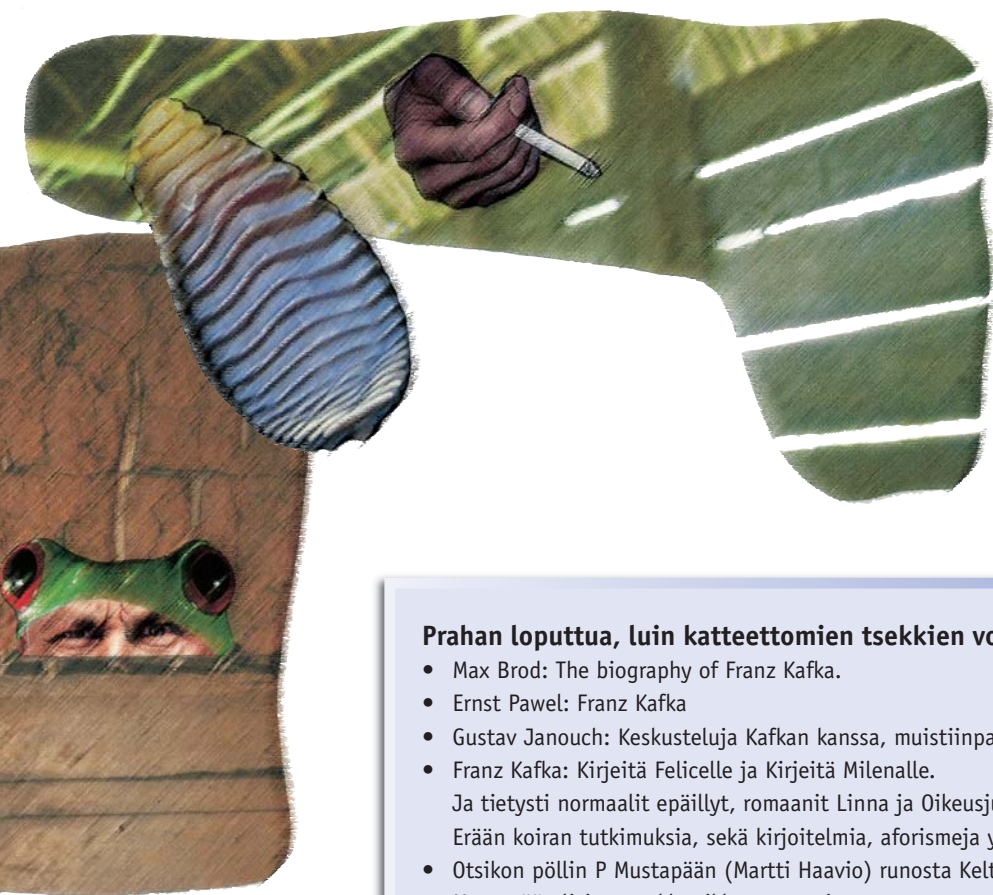

seksi muuttunut apina. Näitä novelleja yhdistää ainutlaatuinen tapahtumain kulun kuvaus, joka on suorastaan arkisen selkeä ja looginen. Kaikki on täysin järkeenkäypää lukuun ottamatta sitä vaatimatonta pikku seikkaa, että kertoja on, esimerkiksi Muodonmuutoksessa, niveljalkainen.

Suhteellisen lyhyeen pituuteensa verrattuna on Muodonmuutoksesta viritetty kokonainen kirjasto tulintoja. Yhden näkemyksen mukaan se on jonkinlainen antiteesi *Ovidiuksen Metamorfooseille*, tai se on freudilainen traktaatti isän ja pojan vihamielisyydestä. Voi se olla myös Kafkan

mielisairauden tai seksuaalisen kyvyttömyyden kuvaus. Juutalaistutkijat ovat nähneet siinä kansansa ahdistuksen vieraiden kulttuurien keskellä, ja vanhat kunnon marxilaiset heittävät riemuissaan voltteja löytäessään lauseen: ”Gregor oli johtajan elukka, vailla selkärankaa ja ymmärrystä.”

Nämä teoriat latistavat kokonaisuuden yksinkertaiseksi piilokuvaksi, ehkä jonkin uskonnon tai aatteen puolustuspuheeksi. Samalla jää näkemättä mm. Kafkalle ominainen huumori, jota ilmentää esimerkiksi suorastaan chaplinmainen kohtaus, jossa

isä jahtaa Gregoria miekkailuliikkein sanomalehti ja kävelykeppi aseinaan.

Ehkä selityksillä ei ole virkaa, vaan vastauksen tietää ainoastaan se, jotka eräänä aamuna herätessään levottomista unista huomaa muuttuneensa valtavaksi syöpäläiseksi.

teksti: JM KOSKINEN
kuvitut: SANNA KALLIO

Prahan loputtua, luin katteettomien tsekkien voimalla:

- Max Brod: The biography of Franz Kafka.
- Ernst Pawel: Franz Kafka
- Gustav Janouch: Keskusteluja Kafkan kanssa, muistiinpanoja ja muisteluksia.
- Franz Kafka: Kirjeitä Felicelle ja Kirjeitä Milenalle.
Ja tietysti normaalit epäillyt, romaanit Linna ja Oikeusjuttu, novellikokoelmat Nälkätaiteilija ja Erään koiran tutkimuksia, sekä kirjoitelmia, aforismeja ym. Keisarin viesti.
- Otsikon pöllin P Mustapään (Martti Haavio) runosta Keltainen Naakka (Jäähyväiset Arkadialle 1945). Mustapää olisi oman klassikkonsa arvoinen.

Älä yritä tätä kotona

■ Kesällä 2003 **Mikko Pennanen** puki ensimmäistä kertaa päällensä Petzl turvavaljaat ja astui nosturin koriin. Kori nostettiin kuudenkymmenen metrin korkeuteen ja Mikko hyppäsi korista. Hetkeä myöhemmin Mikko tervehti Järvenpään kävelykatua noin kymmenen metrin korkeudesta kunnes kuminauhoista punottu köysi tempaisi Pennasen takaisin lähes lähtökorkeuteen.

– Pompin ilmassa jonkun aikaa ja nosturin kori laskettiin maahan. Veljeni irrottaessa valjaita tuumin, että tämä täytyy kokea uudestaan. Seuraavana kesänä olin jo Skybreakers hyppytiimin jäsen ja nykyisin tulee kierrettyä kesäisin useita festareita sekä muita tapahtumia benjihyppäjien lomassa.

Benjihyppäjien lisäksi Skybreakers tekee myös stuntteja ja järjestää polttariporukoille hupaisaa ohjelmaa.

– Helsingin kaupungin pelastuslaitos tilasi sammutusharjoituksiinsa palavan ihmisen. Mä olin yks niistä, joka oli silloin ihan liekeissä, Mikko paljastaa.

– Palostunt on tämän hetken suosituin polttariporukoille järjestettävä ohjelmanumero. Siinä itse polttarisankari sytytetään palamaan. Meillä on myös muita virkistäviä ja hauskoja tehtäviä, kuten esimerkiksi kossupulloon nouto heikoilta jäiltä. Siinä ideana on nimenmukaisesti hakea pullo viinaa jäältä siihen aikaan vuodesta kun jäälle ei ole enää mitään asiaa. Asianmukaisella varustuksella saa vaarallisesta touhusta vaarattoman ja näin ollen siitä tulee hauskaa. Siinä syy, miksi mä tällaisia hommia ylipääntänsä teen. Pitää olla vähän rankkoja juttuja, että pysyy skarp-pina, Mikko naurahtaa.

Harrastuksen mukana reissuun

– Viime syksynä pomo soitti myöhään illalla. Asia oli lyhyt ja ytimekäs. Irakin pelkokerroin -ohjelmaan tarvitaan benji-hyppy. Ohjelman kuvaukset ovat

Malesiassa. Lähdemme aamulla sinne. En siinä kauaa miettinyt, kun olin jo reppua pakkaamassa.

– Muuallakin ulkomailla olemme esiintyneet mm. Saksassa Splash -Festivaaleilla. Kotimaan mieleen jääviä keikkoja oli kun vedimme Skybreakersin kanssa Raumanmeren Juhannuskeikan, ja heinä-elokuun vaihteessa kaivopuistossa muutaman päivän benji-hyppyjä, Mikko kertoo.

Olet työssä Finnair Catering Oy:ssä kuormaaajana. Miten saat aikasi riittämään kaikkeen?

– Kyllähän sitä vuoronvaihdolla ja pienillä oman ajan uhrauksilla pääsee noita keikkoja vetämään. Monesti viikonloput menevät niin että aamupäivällä 10–13 vedetään polttareita ja sen jälkeen Cateringiin töihin.

VESA SUNI

”Helsingin kaupungin pelastuslaitos tilasi sammutusharjoituksiinsa palavan ihmisen. Mä olin yks niistä, joka oli silloin ihan liekeissä.”

Vesa Sumi

Yliastuttu, eli benji-dippi.

Hyvien aikojen subjekti on huonojen aikojen objekti

Ihmisten johtaminen on vaikea laji. Jos siitä järjestettäisiin maailmanmestaruuskisat, niin miten hän voittaja valittaisiin? Hyville ajoille on tyypillistä, että johtajat ovat alaisiinsa kohtuullisen tyytyväisiä. Työntekijät tekevät työtään ja samaan aikaan omistajat ja johtajat varmistuvat siitä, että heidän oma mammonansa lisääntyy riittävästi. Vanha idiomi ilmaisee asian hyvin: ”Työntekijä on tekevinään töitä, työnantaja on maksavinaan palkkaa ja molemmat ovat olevinaan tyytyväisiä.”

Vaikeina aikoina asia onkin sitten ihan toisin. Subjektista tuleekin objekti. Sivistyssanakirjaa mukaellen: elävästä, ajattelevasta ja toimivasta olennosta tuleekin havainnon, ajatuksen ja toiminnan kohde. Jokin siis ’mättää’ pahasti kun yrityksen tärkein voimavara onkin yht’äkkiä se mistä pitää päästä eroon.

Jo edellisen laman jälkeisessä Suomessa käytäntö kulki siihen suuntaan, että yritykset lisäsivät rajusti irtisanomisten käyttöä silloin kun voitot olivat vähentyneet tai uhkasivat vähentyä. Voittojen vähenemisen uhka oli jo syy toimenpiteisiin. Nyt meneillään olevan laman aikana tällainen toiminta on jatkunut.

Yritysten saneeraukset ja irtisanomiset ovat usein nostaneet yhtiöiden pörssikurssia. Kauppa- ja teollisuusministeri **Antti Kalliomäki** (sd) totesi tällaisesta kehityksestä jo vuonna 1999 seuraavaa: ”erityisen irvokkaiksi irtisanomiset muodostuvat, jos niitä tehdään yritysten pörssiarvon kasvun ja omistajien osinkotulojen nousun toivossa” (AL 22.10.1999). Samasta asiasta vuorineu-

vos **Tauno Matomäki** totesi tarkoittavan pörssikurssien nousua, että ”reaktio on väärä. Jos firma joutuu irtisanomisiin, se on ajautunut suunnittelemaan tilanteeseen. Irtisanomiset eivät voi kuulua kenenkään strategiaan” (AL 12.3.1999).

Maapalveluyhtiöiden työntekijöiden näkökulmasta nykyinen tilanne on paradoksaalinen. Lentoyhtiöiden voittojen väheneminen kun ei ole samassa suhteessa vähentänyt töissä tarvittavaa käsiparien määrää. Työt eivät ole vähentyneet olennaisesti ja pysyvästi. Väkeä pitäisi vähentää vaikka nykyinenkään työntekijämäärä ei riitä maapalveluiden hyvään hoitamiseen.

Ongelma yritysten saneerauksissa onkin yleensä se, että päätös tulee ylhäältä annettuna määräyksenä, jota ei sen enempää johtajat kuin työntekijäkään saa kyseenalaistaa. Kyse kun on lojalisuudesta yhtiötä kohtaan. On luonnollista, että tällainen tilanne vaikuttaa niin työmotivaatioon kuin sitoutuneisuuteenkin. Kriisin katkaisemista henkilöstöä vähentämällä vaikeuttaa myös se, ettei johtamisessa oteta huomioon eri henkilöstöryhmien erilaisia reaktioita ja tilannetta.

Lentoliikenne on suhdanneherkkä ala. Maapalvelutyöntekijöiden toimeentulo on sidoksissa lentoliikenteen hyviin ja huonoihin aikoihin. Ilmailualan Unioni on useassa eri yhteydessä esittänyt työnantajapuolelle, että olisi järkevää etukäteen varautua suhdannevaihteluihin. Käytännössä tämä tarkoittaisi erilaisten puskurirahastojen käyttöä.

Hyvinä aikoina tämä ei ole työnantajapuolta kiinnostanut ja huonoina

aikoina vielä vähemmän kun aika on mennyt objektien vähentämiseen.

Maapalveluyhtiöiden ongelmia on turha yrittää kaataa ammattiyhdistysliikkeen niskaan. Muistellaanpa mitä tapahtui kun valmistauduttiin edelliselle työehtosopimuskierrokselle. Työnantajapuoli kieltäytyi jyrkästi keskiteytystä tulopoliittisesta ratkaisusta. Tupo olisi taannut maltillisemman palkkaratkaisun.

Tätä kirjoittaessani meneillään ovat yleisurheilun MM-kisat. Alun kysymykseen johtamisen maailman mestareiden valinnasta voisi ottaa esimerkiksi menestyvistä urheilijoista ja valmentajista. Mestarit ovat tehneet pitkään, päämäärätietoisesti ja ennakoiden työtä hyvän tuloksen saavuttamiseksi. Sama pätee talouselämässä. Pikavoittojen metsästäjät eivät menesty pitkässä juoksussa.

Tommi Toivola

Ilmailualan Unioni IAU ry:n
edustajiston varapuheenjohtaja

M/S Baltic Princess kutsuu

ITA ry:n reipas syysretki Tallinnaan 23.10–24.10.2009

Ilmailutekniikan Ammattiyhdistys ITA ry järjestää 23.10–24.10.2009 risteilyn Tallinnaan. Risteilyn hinta on jäsenille 50 € ja seuralaiselle 80 €. Hintaan sisältyy B2-luokan hyttipaikka ja 2 x Buffet ruokailu ja meriaamiainen. Paluumat-kalla järjestetään yhteinen tilaisuus ammattiosaston jäsenille.

RISTEILYOHJELMA

24.10.

- 17.00 Kokoontuminen länsisatamassa
- 18.15 Buffet illallinen sis. ruokajuomat
- 18.30 M/S Baltic Princess lähtee

25.10.

- 07.00 Meriaamiainen
- 08.30 Maihinnousu Tallinnassa halukkaille
- 12.40 Laivaannousu Tallinnassa
- 13.00 M/S Baltic Princess lähtee
- 13.30–15.00 Yhteinen tilaisuus ammattiosaston jäsenille
- 14.45 Buffet lounas sis. ruokajuomat
- 16.30 M/S Baltic Princess saapuu Helsinkiin

M/S Baltic Princess kutsuu viihtymään. Monipuolinen viihdetarjonta, upeat tanssi-ravintolat erityyppisine baareineen tarjoavat iki-muistoisia kokemuksia Itämeren aalloilla.

Tervetuloa!

Sitovat ilmoittautumiset 25.9. mennessä sähköpostilla: itary001@gmail.com. Mahdolliset tiedustelut Esa Suokas p. 050 392 6169. Paikkoja rajoitetusti. Maksu viimeistään 30.9. ITA ry:n tilille Sampo 800016-70341388 tai Finnairin huoltokonttoriin ITA ry:n tilille 215283-1-0.

Esko "Tolppis" Tolpanniemi

Kemijärven maalaiskunnasta Eskon matka etelään alkoi armeijalla Kouvolassa. Kiitolinjakuskina se jatkui ympäri Suomea ja mutkien kautta vakiintui työrupeamaksi Helsinki-Vantaan lentoasemalla. Nyt matka jatkuu toimeliaana eläkeläisenä Tuusulassa.

■ Etelä-Suomeen Eskon toi armeija, Kouvolaan. Kiitolinjan kuljettajana Esko tutustui Suomeen laajalti koska keikat suuntautuivat hyvinkin eri puolille. Yhden ravintolaillan jälkeen hän ilmoitti apukuljettajalle jäävänsä Helsinkiin, ei auttanut liikennöitsijän pyytelyt takaisin töihin.

Sinä iltana löytynyt elämänkumppani juurrutti Eskon Helsingin seudulle. Asuinpaikaksi löytyi ensin Helsingin Oulunkylä, sitten vuonna 1979 tuli muutto Tuusulan. Vuonna 1979 Finnair lainasi Tuusulan kunnalle rahaa, joilla viisitoista Finnairilaista sai tontin. Esko oli yksi näistä onnekkaita. Ennen yhtiöt pitivät laajasti huolta työläisistään. Samalla tontilla olevassa talossa Esko asuu edelleen.

Esko teki töitä silloiselle TVH:n kenttäosastolle rakentaen Helsinki-Vantaa uutta terminaalialueen vaakatasossa olleen pilvenpiirtäjän tilalle. TVH:n palveluksesta hän siirtyi Finnairin ramppiin 1969, toimien ramp-miehenä ja ajoneuvonkuljettajana. Lentokentän toiminnan kehitystä Esko on seurannut lähes neljänkymmenen vuoden ajan.

– On ollut hyviä ja hieman huonompiakin aikoja. On ollut hyviä ja huonompiakin esimiehiä ja päälliköitä, aina on kuitenkin työt tehty, vaikka välillä hampaita kiristellen. Toki välillä myös hymyssä suin, Esko toteaa. Esko on tuonut aina oman mielipiteensä julki kehityksestä ja sen suunnasta.

Omia töitä, Finnairin töiden lisäksi, hän toimeliaana ihmisenä on tehnyt koko ajan. Lähinnä rakennus- ja purkutöitä perustamassaan firmassa. Kerran loppilainen maanviljelijä valitteli

hänelle, että perunat eivät mene kaupaksi. Esko otti haasteen vastaan ja myi viljelijän tuotannon kokonaan monena vuonna, toimittaen muun muassa perunat Finnairin henkilöstöruokalaan. Energiselle Eskolle joutenolo ei ole ollut elämän parhaita olotiloja.

Toukokuun ensimmäinen päivä 2009 oli hänen ensimmäinen virallinen päivänsä eläkkeellä.

Yhteiskunnallinen toiminta ja harrastukset

Kuusikymmentä luvun alussa Esko liittyi Suomen Sosiaalidemokraattiseen puolueeseen. Hän on toiminut muun muassa Oulunkylän osaston puheenjohtajana ja Koskenmäen osaston johtokunnassa useita vuosia. Tuusulan kunnallisvaaleissa eivät äänet riittäneet valtuustopaikkaan. Erilaisissa kunnallisissa lautakunnissa Esko on ollut jäsenenä useaan otteeseen. Yhdessä lautakunnan kokouksessa esiteltiin uutta kaavamallia. Arkkitehti oli piirtänyt rajan niin, että alueen laidasta olisi pitänyt kaataa komeat puut. Esko pyysi

arkkitehdilta kynän ja piirsi uuden viivan vinoon arkkitehdin piirustuksiin, jolloin upeat puut säästyisivät. Alue rakennettiin ohjeiden mukaan, ja puut seisovat osin vieläkin paikallaan.

Lehtiasiamiehenä Esko on toiminut monia vuosia kaupaten vasemmistolehtien vuositulauksia. Hän keräilee historiankirjoja ja rakennushistoriaa käsitteleviä kirjoja ja tutkii muutenkin historiaa. Hän myös tekee talkoilla kaikenlaista askareita Työläiskoti-museon hyväksi.

Aikoinaan Esko matkustelikin paljon. Näillä matkoilla eivät varkaat koskaan vieneet häneltä mitään, mutta kirkonmäellä sijaitsevan Työläiskoti-museon taukotuvasta varastettiin Finnairin hänelle antama 50-vuotislahja, taskukello. Jos luet tätä pitkäkyntinen, niin palauta se oitis.

Kaiken puuhailun päälle jää hänelle aikaa joskus poiketa järvelle katsomaan olisiko kala nyt liikkeellä.

Esko ja ay-liike

Vuonna 1968 Esko liittyi Rakennustyöväen Liittoon. Finnairille siirtyessään hän liittyi heti Siviililentoliikenteen Työntekijät ry:hyn. Ammattiosastossaan Esko toimi kahteen otteeseen puheenjohtajana, ja varsin pitkään myös johtokunnan jäsenenä. Esko oli myös Ilmailualan Unionin liittovaltuuston jäsenenä.

Kun taas kerran keskusteltiin liiton rahatilanteesta, ja mökkien myymisestä, Esko vastusti myymistä ehdottaen, että perustetaan Salmijärvelle kivenmurskaamo ja myydään tontilla oleva

"On ollut hyviä ja hieman huonompiakin aikoja. Aina on kuitenkin työt tehty, vaikka välillä hampaita kiristellen. Toki välillä myös hymyssä suin."

Tolppis on kiertänyt muutakin kuin kuin tahkoa, mutta tahkoakin erittäin paljon.

kallio sepelinä maailmalle. Kallio on vieläkin Salmijärven mökin tontilla.

Luottamusmiehenä ollessaan Esko yritti kehittää työpaikkaosasto toimintaa, sekä luoda opintopiirejä työpaikalle. Aika ei kaikeksi silloin ollut vielä kypsä näille uudistuksille, eikä näytä olevan vielääkään. Hän oli myös mukana Rampin tuotanto- ja rationalisointityöryhmässä, josta Esko erään riitaisan kokouksen jälkeen erosi turhautuneena ryhmän yksisilmäisyyteen. Rampitoimikunta kehitteli palkkaukseen tonnilisät, joita ei silloin pystynyt kukaan

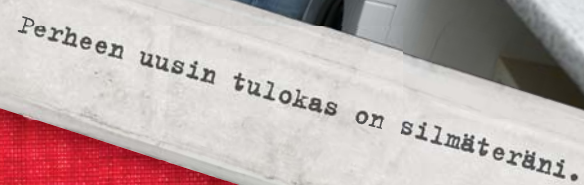
valvomaan, vaan työnantaja yksipuolisesti ilmoitti tonnien määrän, Eskon mielestä kaikki ei aina täsmännyt. Vanhempien esimiesten kanssa suullisestikin sovitut asiat pitivät. Nykyään paperillekin kirjatuihin sopimuksiin on jatkuvaa tulkintaerimielisyyttä.

Esko on ollut aina, ja on edelleen, oman tiensä kulkija, kyseenalaistaen asiat, joita pidetään itsestäänselvyyksinä. Hän on pyrkinyt kritisoiimaan asioita silloin kun on ollut kritiikin paikka. Tältä kritiikiltä ei liittokaan ole aina säästynyt. Esko toivoisi vielä että joku

keräisi ja kirjoittaisi historiikit SLT:stä ja IAU:sta, sillä vielä on henkilöitä elossa, jotka muistavat alkuaikojen toimintaa. Hän toivoo että nykyiset toimijat kunnioittaisivat menneisyyttä niin, että panostaisivat hivenen historiaan.

Toivotamme Eskolle rauhaa eläkeaikaa. Toiminnan hän kehittää itse. Mikä Mikä-teatteri Tuusulassa pitää näyttelijän ja kulissien rakentajan ajatukset juuri nyt virkeänä. Vahti-niminen koira pitää huolen päivittäisestä ulkoilusta.

teksti ja kuva ERKKI LUOTO

Perheen uusin tulokas on silmäteräni.

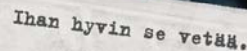
Huhuh, happi loppuu!

On silkkaa HÖLYNPÖLYÄ,

että nallet ovat vain lapsia varten

Anteeksi kuinka?

Meiltä saat kattavat vakuutukset perheesi isoille ja pienille asukeille. Kun vakuutukset ovat kunnossa, niiden antama turva seuraa rakkaan pehmonallen lailla sinua ja perhettäsi kaikkialle – ajattelitpa asiaa tai et. Hoida siis koko perheesi vakuutukset kerralla kuntoon meillä.

Ihan hyvin se vetää.

 turva

Hymyile, olet Turvassa.

Palvelunumero 01019 5110 | www.turva.fi

Olemme asiakkaidemme omistama suomalainen vakuutusyhtiö. Keskitymme erityisesti liittojen vakuuttamiseen, joten liittosi jäsenenä saat meiltä huomattavia etuja.

Dekalooginen ongelma

Kaiikkein vaikutusvaltaisimman hallituksen toimeksiannosta kutsui toimitusjohtaja Mooses (ei Lipponen, vaan se alkuperäinen) kaikki muut toimitusjohtajat koolle, ja sanoi heille: Kuulkaa, toimitusjohtajat, ne lain käskyt ja säädökset, jotka minä teille tänään julistan. Painakaa ne mieleenne ja eläkää tarkoin niiden mukaan. Näin puhui herra (ja mediakin sai kahvia juodakseen):

– Minä olen herra sinun Jumalasi. Sinulla ei saa olla muita Jumalia.

Tuo on puuttumista direktio-oikeuteen. Emme tule hyväksymään missään tapauksessa.

– Älä käytä väärin herran sinun Jumalasi nimeä.

Täytyyhän meidän jumalauta vahvistaa brändiämme.

– Pyhitä lepopäivä.

Tuollaiset työaika vaatimukset eivät kuule ole nykypäivää. Sunnuntai-lisät on poistettava heti kättelyssä.

– Kunnioita isääsi ja äitiäsi.

Ne vanhat huuhkajat me saneerataan ensimmäisinä.

– Älä tapa.

Entäs jos se on konsernin tahtotila?

– Älä tee aviorikosta.

Mutta kun valitsemassamme tiimissä on niin kovin paljon osaamista.

– Älä varasta.

Tämän voimme sopia tarkoittamaan myymälä- ja autovarkaita ym. pikkurikollisuutta. Eikä sillä luonnollisesti-

kaan ole mitään tekemistä yhteiskunnallisen tulonjaon kanssa.

– Älä lausu väärää todistusta lähimmäisestäsi.

Eiköhän rajata oikeusistuimet kuitenkin tällaisten hullutusten ulkopuolelle.

– Älä tavoittele lähimmäisesi omaisuutta.

Sopisiko muoto: tavoittele sitä ainoastaan ”vapaaehtoisten” fuusioiden kautta.

– Älä tavoittele lähimmäisesi puolisoa, työntekijöitä, karjaa äläkä mitään, mikä hänelle kuuluu.

Lopulta vähän asiaakin: puoliset, työntekijät ja karja ovat pohjimmiltaan meidän omaisuuttamme. Laitetaan niin, että voi tavoitella mutta ei liikkeenluovutuksen periaatteella.

Oliko tässä kaikki? No jätät sitten vaan ne kivitalut siihen. Me vielä kilpailutamme pari muuta vaihtoehtoa, ja otamme sitten yhteyttä mikäli tilaamme palvelun teiltä. Näin meidän kesken, en usko että olette kovin vahvoilla.

Voit viedä muuten lähettäjälle sellaisia terveisiä, että sen pojan ja pyhän hengen osastolla alkavat piakkoin yt-neuvottelut yhden hengen irtisanomiseksi tuotannollis-taloudellisten syiden perusteella. Neuvottelut tullaan käymään ulosrakentavassa hengessä, mutta mitään päätöstä irtisanottavasta ei ole vielä tehty. Se on taas sitä tyyppistä ay-gangstereiden propagandaa.

LEO BARDY

”

*Faarao Ramses III
tärisi kuin maamootori vuonna 1153 eKr:
– Vai kehtaavat ne
halvatus hautakammiomaalarit ryhtyä
lakkoon. Minä sanon,
että tuollaisella ihme
venkoilulla meillä ei
kohta ole pyramideja.*

Teboil korottaa jäsenkorttialennusta

■ Teboil saanut valmiiksi automaattiasemiensa ohjelmistopäivityksen ja korottaa jäsenkorttialennusta 1.9.–31.12.2009 väliseksi ajaksi.

Teboil on kuluneen kesän aikana päivittänyt automaattiasemiensa ohjelmistot siten, että jäsenkorttialennuksen saa huoltamoiden automaateista ja automaattiasemilta myös sellaisilla maksukorteilla maksettaessa, joissa on K-Plussa-korttiominaisuus. Nyt jäsenkorttiasiakas voi itse valita joko jäsenedun tai Plussa-pisteet. Teboil Express automaattiasemat ovat edelleen nettohinoiteltuja ja niistä ei myönnetä alennuksia.

Alennus nyt 2,2 senttiä

Teboil korottaa liitonne jäsenkortilla saatavan bensiini- ja dieselöljyalennuksen 2,2 senttiin/litra 1.9.–31.12.2009 väliseksi ajaksi. Sopimuksen mukainen alennus on 1,7 senttiä/litra. Lisäksi jäsenkortilla saa voiteluaineista alennusta 10 prosenttia (ei yli 10 litran astiosta).

– Ammattiliittojen jäsenet ovat perinteisesti Teboilille erittäin tärkeä kantasiakasryhmä, kertoo liiketoimintajohtaja **Ari Rajala** Oy Teboil Ab:sta.

– Automaattien ohjelmistomuutoksen toteutimme jäsenkorttiasiakkaiden

toivomuksesta. Tämän lisäksi hyvän yhteistyön vahvistamiseksi haluamme antaa vuoden loppuun saakka ylimääräistä alennusta liiton jäsenkortilla, Rajala summaa.

Oy Teboil Ab on Suomen toiseksi suurin öljy-yhtiö, joka harjoittaa öljy- ja energiatuotteiden markkinointia, myyntiä ja jakelua. Yhtiöllä on laaja valtakunnallinen lähes 570 liikepaikan huoltamo-, automaatti- ja D-auto-maattiverkosto. Teboil on käynnistänyt huoltamokonseptinsa uudistamisen, jonka myötä 70 Teboil asemalla avataan K-market ja 100 asemalla Rolls-pikaruokaravintola.

UNIONIN ILMESTYMINEN 2009

Numero 5

ilmestyy 30.10.
aineisto toimitukseen 12.10.

Numero 6

ilmestyy 18.12.
aineisto toimitukseen 30.11.

ILMOITUSKOOT

JA HINNAT (alv 0%)

koko sivu, 180 x 230 mm, 240 €
1/2 sivua, 180 x 115 mm, 120 €
2/6 sivua, 118 x 115 mm, 80 €
1/6 sivua, 57 x 115 mm, 40 €

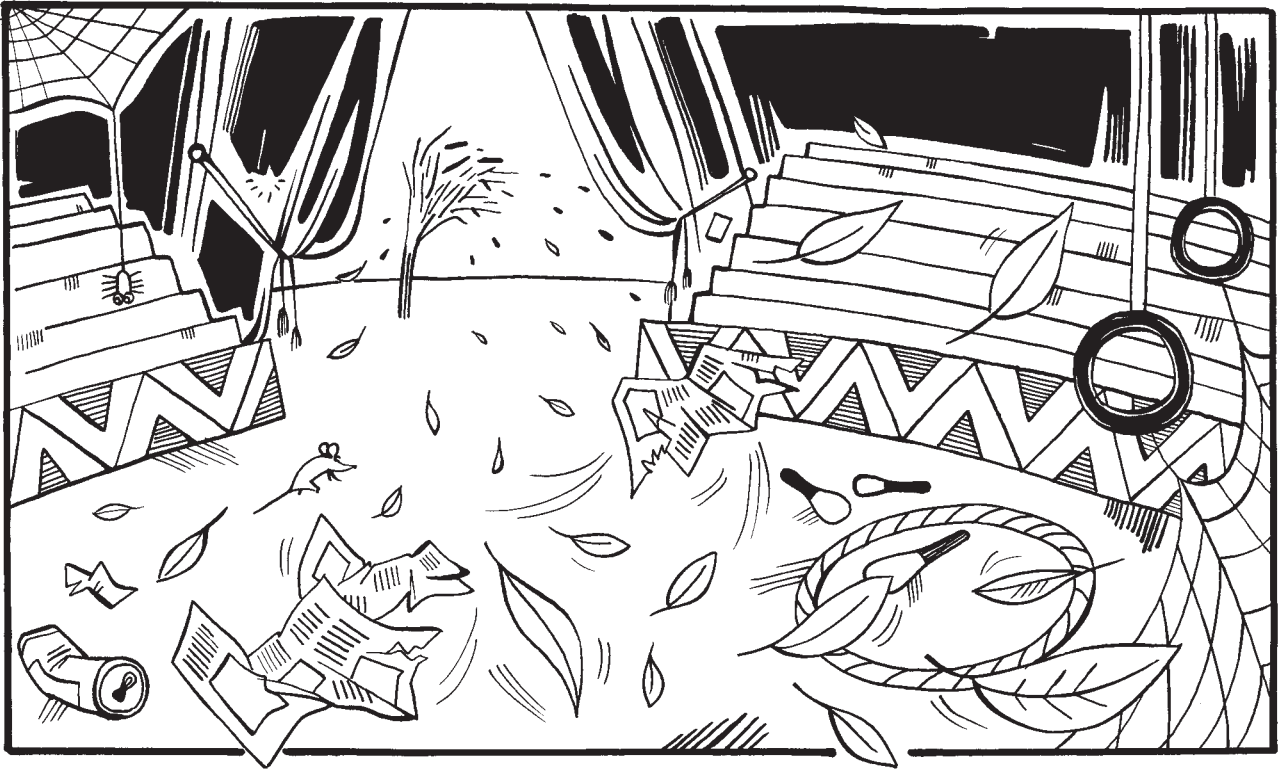
KUVAKULMA

Pekka Kainulainen

Liike tarvitsee toisinajattelijansa.

Yt-neuvottelut saatiin viimein päätökseen.

© JM Koskinen & Sanna Kallio

Ilmailualan Unioni IAU ry

John Stenbergin ranta 6
PL 337
00531 HELSINKI

Puhelin: (09) 4785 71 (vaihte)

faksi: (09) 4785 7250

sähköposti: etunimi.sukunimi@iau.fi

kotisivut: www.iau.fi

Puheenjohtaja	Juhani Haapasaari	(09) 4785 7220
Varapuheenjohtaja	Reijo Hautamäki	(09) 4785 7221
Liittosihteeri	Juha-Matti Koskinen	(09) 4785 7225
Sopimussihteeri	Arto Kujala	(09) 4785 7222
Työympäristösihteeri	Pekka Kainulainen	(09) 4785 7227
Taloussihteeri	Ari Miettinen	(09) 4785 7228

Jäsenasiat	Ari Miettinen	(09) 4785 7228
	jasenasiat@iau.fi	

Ilmailu- ja Rautatiekuljetusalan Työttömyyskassa

Kaisaniemenkatu 10, 8. krs.
00100 HELSINKI

faksi: (09) 4785 7209

sähköposti: etunimi.sukunimi@iau.fi

kotisivut: www.irkatk.fi

Kassanhoitaja	Paula Seppälä	(09) 4785 7200
Kassanhoitaja	Sari Meling	(09) 4785 7202
kassanhoitaja	Heidi Mäkelä	(09) 4785 7203
Kassanjohtaja	Janne Becker	(09) 4785 7201

Ilmailualan työsuojelun peruskurssi

Ilmailualan työsuojelun peruskurssi on tarkoitettu työsuojelupäälliköille, esimiehille, työsuojeluvaltuutetuille, -varavaltuutetuille, työsuojeluasiamiehille, työterveyshuollon henkilökunnalle, sekä muille yhteistoimintahenkilöille. Kurssin järjestää Työturvallisuuskeskus ja se pidetään Cumulus Airport Hotellissa Vantaalla.

1. JAKSO 6.–8.10.2009

Tiistai 6.10.

- 9.00– Kurssin avaus
Asiantuntija Markku Winell, Työturvallisuuskeskus TTK
- 9.15– Työsuojelun käsitteet, sisältö ja tavoitteet, Markku Winell
- 11.30– Lounas
- 12.30– Turvallisuusjohtaminen Markku Winell
- 15.00– Työsuojelulainsäädäntö
Yhteinen työpaikka ja erityiset työn teettämisen tilanteet Ylitarkastaja Antti Ikonen,
Uudenmaan työsuojelupiiri
- 17.00 Yhteenveto, Markku Winell

- 12.00– Psykkinen ja sosiaalinen kuormittuminen, Asiakasväkivalta, Työhyvinvointipäällikkö Hanna Pratsch, Fitpoint Oy
- 15.00– Työsuojelun tietopankkiin tutustuminen, Markku Winell
- 16.00– Välitehtävien anto, Markku Winell

Keskiviikko 7.10

- 8.30– Riskien arviointi ja hallinta
Riskipäällikkö Mikko Lampinen, Tapiola-ryhmä
- 11.00– Lounas
- 12.00– Työympäristö ja terveys,
Tapaturma-, fysikaaliset, melu, kemialliset ja biologiset vaara- ja haittatekijät, Markku Winell
- 15.00– Tapaturmien tutkinta, Työsuojelupäällikkö
Anna Melleri, Finnair
- 16.30 Yhteenveto, Markku Winell

Torstai 8.10.

- 8.30– Fyysisesti kuormittavat työt,
Lääketieteellinen johtaja Markku Vanhanen, Finnair
Ergonomia, Työfysioterapeutti Tarja Lipiäinen,
Vantaan Fysioterapia Oy
- 11.00– Lounas

2. JAKSO 5.–6.11.2009

Torstai 5.11.2009

- 9.00– Työterveyshuolto, Työkyvyn edistäminen, Hanna Pratsch
- 12.00– Lounas
- 13.00– Perehdytys ja työnopastus, kouluttaja Hannu Karppinen
- 14.30– Työvälineiden ja koneiden turvallisuus, Hannu Karppinen
- 15.30– Asematason liikenne ja lentokoneturvallisuus
Työsuojelupäällikkö Juhani Muhonen, Finnair Tekniikka
- 16.30 Yhteenveto, Markku Winell

Perjantai 6.11.2009

- 8.30– Välitehtävien käsittely Markku Winell ja Hannu Karppinen
- 11.00– Lounas
- 12.00– Työsuojeluhenkilöstö roolit ja toiminta työpaikalla,
yhteistyö työpaikalla, suunnitelmallinen työsuojelutyö
työpaikalla, Markku Winell
- 15.00– Todistusten jako ja päätöskahvi

Ilmoittautuminen ja lisätiedot

Ilmoittautuminen www.ttk.fi > kurssikalenteri.

Kurssin vetäjä, asiantuntija Markku Winell, TTK, p. (09) 6162 6259

Kurssisihteeri Anitta Eskola-Tapiovaara, TTK, p. (09) 6162 6217